

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/181614,Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Przyszlosc-i-problemy-edycji-zrodel-do-histor.html>
03.03.2026, 16:32

Strona znajduje się w archiwum.

Międzynarodowa konferencja naukowa „Przyszłość i problemy edycji źródeł do historii XX wieku”

W Warszawie w dniach 16-17 listopada 2023 r. na Wydziale Historii Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Przyszłość i problemy edycji źródeł do historii XX wieku”.

16.11.2023

Organizatorami wydarzenia są Archiwum IPN i Wydział Historii UW. Celem konferencji jest wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się edycją dokumentów dotyczących historii XX wieku, a także omówienie wyzwań, które stoją przed edytorstwem w dobie cyfryzacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Spotkanie jest też okazją do prezentacji ważniejszych publikacji źródłowych.

Licznie zgromadzonych na konferencji gości w imieniu dziekana Wydziału Historii Uniwersytetu Warszawskiego powitał dr hab. Tadeusz Rutkowski, który podkreślił, jak cenną inicjatywą jest organizacja konferencji dotyczącej edycji źródeł, skupiającej przedstawicieli świata nauki prezentującego refleksję badawczą na temat edytorstwa i praktyków zajmujących się przygotowaniem publikacji.

Następnie głos zabrał reprezentujący Instytut Pamięci Narodowej zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski. Otwierając obrady pan prezes podkreślił, jak ważna dla badania najnowszej historii jest dostępność edycji źródłowych. Przypomniał słowa prof. Stefana Kieniewicza wskazujące, że „edycja źródłowa, jeśli [jest] poprawnie zrobiona, zachowuje przydatność swą o wiele dłużej aniżeli monografia, a znacznie jeszcze dłużej niż podręcznik”. Życząc owocnych, pełnych inspirujących refleksji obrad, podziękował władzom Wydziału Historii za współpracę w przygotowaniu spotkania.

W rozpoczynającym konferencję panelu o perspektywach rozwoju edytorstwa i wyzwaniach związanych ze zmieniającymi się potrzebami czytelników i rozwojem narzędzi komunikacyjnych dyskutowali prof. dr hab. Marek Kornat (IH PAN), dr Łukasz Kamiński (Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu) i dr hab. Filip Musiał (Oddział IPN w Krakowie).

W dalszej części obrad zaprezentowane i omówione zostały publikacje źródłowe dotyczące historii II wojny światowej. O swoich doświadczeniach opowiadali przedstawiciele Żydowskiego Instytutu Historycznego - dr Eleonora Bergman i dr Ewa Koźmińska-Frejłak, Muzeum Powstania Warszawskiego - Rafał Brodacki i Instytutu Pamięci Narodowej - dr Bartosz Janczak (OBBH IPN w Łodzi).

W rozpoczynającym drugi dzień konferencji panelu o wyzwaniach, z jakimi zmagają się edytorzy źródeł historycznych do XIX i XX w., w tym o zastosowaniu instrukcji wydawniczych w praktyce i teorii edytorskiej oraz o prawnych i etycznych problemach wykorzystywania w trakcie badań naukowych archiwaliów pochodzących z XX w., dyskutowali prof. dr hab. Jolanta Sikorska-Kulesza (WH UW), dr Ewa Dulna-Rak (Wydawnictwo IPN) oraz prof. dr hab. Alicja Kulecka (WH UW).

W dalszej części obrad słuchacze mieli okazję zapoznać się z trudnościami edytorskimi i translatorskimi napotykanymi w trakcie edycji źródeł dotyczących historii XX w., w tym dokumentów rosyjsko- i angielskojęzycznych, materiałów wytworzonych po 1989 r., archiwaliów czasu wojny, dokumentacji do badań nad historią Kościoła katolickiego lub polityki zagranicznej ubiegłego stulecia.

Swoimi doświadczeniami w zakresie edycji źródeł podzielili się przedstawiciele wielu instytucji zajmujących się badaniem historii najnowszej, w tym: Uniwersytetu Warszawskiego (prof. dr hab. Marek Jabłonowski), Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (dr hab. Rafał Łatka), Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (Piotr Długołęcki), Archiwum Akt Nowych (dr Włodzimierz Janowski), Wojskowego Biura Historycznego oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL (dr Bartosz Kapuściak), a także Instytutu Pamięci Narodowej (dr hab. Witold Wasilewski, dr Grzegorz Majchrzak, dr Witold Bagieński, dr Rafał Sierchuła). W konferencji udział wzięli również badacze niezależni.

Międzynarodowa konferencja naukowa „Przyszłość i problemy edycji źródeł do historii XX w.” zorganizowana została w celu wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się edycją dokumentów dotyczących historii XX wieku, a także omówienia wyzwań, które stoją przed edytorstwem w dobie cyfryzacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Spotkanie było także okazją do prezentacji ważniejszych publikacji źródłowych.

[Program konferencji.](#)

Panel I: Dyskusja pt. Perspektywy wydawania edycji źródłowych do historii XX w.

Prowadzący: dr hab. Piotr Majewski prof. ucz. (WH UW)

Uczestnicy: prof. dr hab. Marek Kornat (IH PAN), dr Łukasz Kamiński (Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu), dr hab. Filip Musiał prof. ucz. (Oddział IPN w Krakowie/Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL)

Panel II: Dyskusja pt. Źródła z okresu II wojny światowej

Prowadzący: dr hab. Tadeusz Rutkowski prof. ucz. (WH UW)

Uczestnicy: dr Eleonora Bergman (ŻIH) – Pełna edycja Archiwum Ringelbluma: czy można było to zrobić inaczej?, dr Ewa Koźmińska-Frejlik (ŻIH) – Seria „Reedycja krytyczna prac Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej” po 10 latach – założenia i wyzwania projektu, Rafał Brodacki (Muzeum Powstania Warszawskiego) – Problemy związane z edytorstwem źródeł historycznych na przykładzie rozkazów dowództwa Powstania Warszawskiego, dr Bartosz Janczak (OBBH IPN w Łodzi) – Problemy i przeszkody przy edycji źródeł kronik oddziałowych przechowywanych w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie

Panel III: Źródła dotyczące spraw niemieckich

Prowadzący: prof. dr hab. Michał Leśniewski (WH UW)

Uczestnicy: dr Ottmar Trasca (ANR Cluj-Napoca Rumunia) – The German Secret Services (Abwehr and SD -Ausland). Historical Sources and problems of editing, Kacper Rosner-Leszczyński (IH UW) – „Breslauer Apokalypse 1945” Horsta G.W. Gleissa. Najważniejsza „edycja źródłowa” do badań nad historią Festung Breslau – treść, problemy i postulaty badawcze, dr Aleksandra Kuligowska (WH UW) – Wokół edycji akt Stasi (seria „Die DDR im Blick der Stasi”)

Panel IV: Źródła dotyczące spraw ukraińskich

Prowadzący: dr Joanna Karbarz-Wilińska (OBBH IPN w Gdańsku)

Uczestnicy: dr Serhii Kokin (NAN Ukrainy w Kijowie) – Problemy, doświadczenia i wnioski z wydawania dokumentów sądowych funkcjonariuszy NKWD skazywanych za nadużycia w okresie Wielkiego Terroru, dr Marcin Majewski (AIPN w Warszawie) – Seria „Polska i Ukraina w latach trzydziestych-czterdziestych XX w. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych”.

Doświadczenia, problemy, postulaty. Okiem redaktora naukowego., prof. Jurij Szapował (NAN Ukrainy w Kijowie) – Edycja wspomnień, dzienników i dokumentów I sekretarza KC KPU Petra Szełesta, „Sprawżnij sud istoriji szcze poperedu”. Problemy, doświadczenia i wnioski., dr Andriy Kohut (SBU-Ukraina) – Czarnobylskie akta KGB – jak zmieścić dwadzieścia lat w pół tysiąca dokumentów?

Panel V: Źródła sowieckie z okresu II wojny światowej

Prowadzący: dr hab. Jan Szumski prof. PAN (BBH IPN w Warszawie),

Uczestnicy: prof. Hiroaki Kuromiya (profesor emeritus Indiana University, Bloomington) – Document Publications and Soviet Studies, dr Łukasz Adamski (Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego) – Nowa edycja źródeł do historii dyplomatycznej stosunków polsko-sowieckich 1939-1945 r. – doświadczenia i wnioski, dr hab. Jan Stanisław Ciechanowski prof. ucz. (Wydział „Artes Liberales” UW) – Kilka uwag na temat problemów z edycją źródeł XX-wiecznych na przykładzie „Polskobrytyjskiej współpracy wywiadowczej podczas II wojny światowej” (t. II Wybór dokumentów, Warszawa 2005), dr hab. Władysław Bułhak (BBH IPN w Warszawie) – Rosyjskie materiały archiwalne odnoszące się do stosunków międzypaństwowych i kwestii bezpieczeństwa w relacjach polsko-sowieckich w epoce rządów Chruszczowa. Problemy edytorskie

Panel VI: Problemy z wydawaniem źródeł

Prowadzący: dr Anna Maria Adamus (OBEN IPN w Warszawie),

Uczestnicy: dr hab. Jolanta Sikorska-Kulesza prof. ucz. (WH UW) – Instrukcje wydawnicze do źródeł XIX i XX wieku w praktyce i teorii edytorskiej ostatnich dekad, dr Ewa Dulna-Rak (Wydawnictwo IPN) – Problemy i wyzwania edytora źródeł historycznych, prof. dr hab. Alicja Kulecka (WH UW) – Prawne i etyczne problemy wykorzystania archiwaliów XX wieku w badaniach historycznych

Panel VII: Źródła powojenne

Prowadzący: dr Aneta Nisiobęcka (AIPN w Warszawie),

Uczestnicy: dr hab. Witold Wasilewski (AIPN w Warszawie) – Wydanie polskie spuścizny dokumentacyjnej Komisji Śledczej do Zbadania Mordu w Lesie Katyńskim Izby Reprezentantów Stanów Zjednoczonych jako problem edytorski i translatorski, prof. dr hab. Marek Jabłonowski (WNPiSM UW/WNS UWM w Olsztynie) – Refleksje i uwagi związane z publikacją serii: „Polska mniej znana 1944-1989” oraz „Czas przeszły niedokonany”. Dokumenty i materiały po 1989 roku, Piotr Długolecki (PISM) – Seria „Polskie Dokumenty Dyplomatyczne” na tle międzynarodowych edycji źródeł do historii polityki zagranicznej XX w.

Panel VIII: Źródła do dziejów PRL

Prowadzący: dr Konrad Rokicki (OBBH IPN w Warszawie)

Uczestnicy: dr Sebastian Pilarski (BBH IPN w Warszawie) – Doświadczenia i refleksje związane z edycją źródeł dotyczących NSZZ „Solidarność”, dr hab. Rafał Łatka prof. ucz. (UKSW/BBH IPN w Warszawie) – Dziennik „Pro memoria” prymasa Stefana Wyszyńskiego jako kluczowe źródło

historyczne, nie tylko do badań dziejów Kościoła katolickiego, dr Bartosz Kapuściak (CAW-WBH/Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL) – Edycja normatywów i dokumentów Sił Zbrojnych PRL – problemy, możliwości, wyzwania, dr Witold Bagieński (AIPN w Warszawie) – Problemy związane z publikowaniem dokumentów organów bezpieczeństwa PRL

Panel IX: Varia

Prowadzący: dr Grzegorz Wołk (BBH w Warszawie)

Uczestnicy: dr Rafał Sierchuła (OBBH IPN w Poznaniu) – Wydawnictwa źródłowe poświęcone wojskowej konspiracji obozu narodowego w Wielkopolsce 1939-1945. Stan badań i postulaty badawcze, dr Hubert Kuberski (badacz niezależny) – Niemieckie archiwalia czasów wojennych i powojennych w badaniu problematyki okupacji ziem polskich 1939-1945 – naukowe postulaty edycji źródeł, dr Paweł Glugła (badacz niezależny) – „nie udało się ustalić osoby”.

Interdyscyplinarność archiwistyczno-historyczna na przykładzie opracowania „Pro memoria” kard. Stefana Wyszyńskiego. Wybrane uwagi praktyczne

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

Konferencja naukowa